

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ОПОДАТКУВАННЯ
ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ”
(для бакалаврів)

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2012

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Підготовлено доцентом кафедри адміністративного, фінансового та банківського права *О. О. Качаном*

Затверджено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та банківського права (протокол № 7 від 02.02.06)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Перезатверджено на засіданні кафедри фінансового та банківського права (протокол № 9 від 25.03.09)

Качан О. О. Навчальна програма дисципліни “Оподаткування фізичних та юридичних осіб” (для бакалаврів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2012. — 14 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, тематичний план, зміст дисципліни “Оподаткування фізичних та юридичних осіб”, теми контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список літератури.

- © Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2012
- © ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012

Економічні реформи з метою розвитку ринкових відносин в Україні стали підвалинами розбудови податкової системи як основного важеля фінансової системи держави. До 1992 р. Україна не мала власних законодавчих актів з питань оподаткування, і в цілому податкова політика формувалась за її межами. Тривалий час податкова система становила спадщину планово-регульованої бюджетної системи колишнього СРСР з елементами західних принципів оподаткування. І на сучасному етапі податкове законодавство досить нестабільне і недосконале. Практично щороку змінюються ставки оподаткування, вносяться істотні зміни і доповнення до порядку розрахунку та сплати конкретних видів податків. До цього часу не прийнятий Податковий кодекс. Про недосконалість системи оподаткування також свідчить хронічне невиконання доходної частини бюджету, а отже, відсутнє нормальне фінансування бюджетної сфери.

Проблеми оподаткування в Україні постійно перебувають у полі зору як практиків, так і теоретиків. В умовах ринку податки відіграють важливу роль у регулюванні економіки як на рівні держави, окремих регіонів, так і на рівні окремих суб'єктів господарської діяльності. Податки є основним джерелом надходження коштів до бюджету і відіграють безпосередню роль у розподілі доходів, внаслідок чого стимулюють або, навпаки, уповільнюють розвиток виробництва.

У зв'язку з цим важливого значення набуває вивчення дисципліни “Оподаткування фізичних та юридичних осіб”.

Програма курсу має на меті надати студентам допомогу з вивчення дисципліни “Оподаткування фізичних та юридичних осіб”.

Завданням курсу є вивчення поняття, системи, принципів, механізму і ролі оподаткування фізичних та юридичних осіб; видів податків, що сплачуються фізичними особами; видів оподаткування юридичних осіб; умов оподаткування.

Програму розроблено з урахуванням новітнього законодавства та узагальнення практики оподаткування в Україні.

При вивченні дисципліни необхідно ознайомитись не тільки зі спеціальним податковим законодавством, а й користуватися рекомендованою навчальною і спеціальною літературою, новими публікаціями.

Вивчення дисципліни “Оподаткування фізичних та юридичних осіб” сприятиме формуванню у майбутніх спеціалістів навичок щодо використання знань у практичній діяльності.

Основні форми вивчення курсу – лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів. Підсумковий контроль здійснюється у вигляді заліку.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни

“ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми
	Змістовий модуль I. Діюча система оподаткування. Загальнодержавні податки і збори
1	Загальні поняття про оподаткування в Україні
2	Правове регулювання системи оподаткування фізичних осіб
3	Прямі податки з фізичних осіб
4	Непрямі податки з громадян
5	Правове регулювання системи оподаткування юридичних осіб
6	Прямі податки з юридичних осіб
7	Непрямі податки з юридичних осіб
	Змістовий модуль II. Місцеві податки і збори. Система податкових органів
8	Правове регулювання місцевого оподаткування
9	Правове регулювання діяльності податкових органів і шляхи удосконалення податкової системи України
Разом годин: 54	

ЗМІСТ
дисципліни

“ОПОДАТКУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ”

**Змістовий модуль I. Діюча система оподаткування.
Загальнодержавні податки і збори**

Тема 1. Загальні поняття про оподаткування в Україні

Поняття і сутність податку, його роль у функціонуванні держави. Характерні риси та особливості податку. Функції і принципи податку.

Поняття і принципи оподаткування. Поняття і види платника податку. Поняття об'єкта і джерел оподаткування. Поняття ставки податку. Податкові пільги: поняття, види і умови їх застосування.

Загальні положення Закону України “Про систему оподаткування”.

Література [1; 2; 12; 20; 27–29; 31; 32; 37]

Тема 2. Правове регулювання системи оподаткування фізичних осіб

Поняття податкової системи. Фізичні особи як платники податку: поняття і правовий статус. Поняття і види загальнодержавних і місцевих податків і зборів. Поняття прямих і непрямих податків.

Поняття і види податків, що сплачуються фізичними особами.

Нормативно-правові акти, що регулюють оподаткування фізичних осіб.

Література [2; 11–15; 17; 18; 20; 27–32; 37; 39]

Тема 3. Прямі податки з фізичних осіб

Поняття і види прямих податків, що сплачуються фізичними особами. Поняття і характеристика податку з доходів фізичних осіб. Поняття і характеристика податку на майно. Поняття і характеристика плати за землю. Поняття і характеристика податку з власників транс-

портних засобів. Поняття і характеристика податку на промисел. Поняття і характеристика державного мита.

Внески до Пенсійного фонду. Класифікація місцевих податків і зборів, що сплачуються фізичними особами.

Література [2; 8; 11; 13–15; 17; 19; 20; 27–29; 31; 32; 37; 39]

Тема 4. Непрямі податки з громадян

Поняття і класифікація непрямих податків з громадян. Поняття і характеристика податку на додану вартість. Поняття і характеристика акцизного збору. Поняття і характеристика мита.

Види і умови застосування податкових пільг стосовно громадян як платників податків.

Література [2; 5; 6; 9; 10; 20; 27–29; 31–33; 37]

Тема 5. Правове регулювання системи оподаткування юридичних осіб

Поняття системи оподаткування юридичних осіб. Юридичні особи як платники податків: поняття і правовий статус.

Види податків, що сплачуються юридичними особами.

Нормативно-правові акти, які регулюють оподаткування юридичних осіб.

Література [2; 5–7; 16; 20; 27–29; 31–33; 37]

Тема 6. Прямі податки з юридичних осіб

Поняття і види прямих податків, що сплачуються юридичними особами.

Поняття і характеристика податку на прибуток. Поняття і характеристика податку на нерухомість. Поняття і характеристика плати за землю. Поняття і характеристика податку з власників транспортних засобів.

Види і умови застосування податкових пільг стосовно юридичних осіб як платників податків.

Література [2; 7; 20; 27–29; 31–33; 37]

Тема 7. Непрямі податки з юридичних осіб

Поняття і види непрямих податків, що сплачуються юридичними особами.

Поняття і характеристика мита. Поняття і характеристика відрахувань на геологорозвідувальні роботи. Поняття і характеристика плати за використання природних ресурсів. Поняття і характеристика плати за забруднення навколишнього середовища. Поняття і характеристика державного мита.

Поняття і види місцевих податків і зборів, що сплачуються юридичними особами.

Література [2; 5; 6; 16; 20; 27–29; 31–33; 37]

Змістовий модуль II. Місцеві податки і збори. Система податкових органів

Тема 8. Правове регулювання місцевого оподаткування

Місцеві податки і збори: сутність і принципи функціонування.

Структура місцевої податкової системи. Поняття і характеристика: готельного збору, збору за парковку автотранспорту, ринкового збору, збору за право проведення кіно- і телезйомок, збору за використання місцевої символіки, збору за видачу ордера на квартиру, курортного збору, податку з реклами, комунального податку.

Література [2; 12; 18; 20; 27–29; 31–33; 37]

Тема 9. Правове регулювання діяльності податкових органів і шляхи удосконалення податкової системи України

Поняття системи податкових органів в Україні. Правовий статус і компетенція Державної податкової адміністрації щодо оподаткування в державі. Права і обов'язки податкової міліції з боротьби зі злочинністю у податковій сфері. Правові засади діяльності митних органів щодо оподаткування фізичних та юридичних осіб.

Напрями удосконалення податкової системи України у правовому просторі.

Література [2; 3; 20; 26–32; 34; 37]

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Податкові правовідносини.
2. Класифікація податків.
3. Податки з юридичних осіб.
4. Податки з громадян.
5. Прямі податки.
6. Непрямі податки.
7. Оподаткування прибутку.
8. Прибутковий податок з громадян.
9. Податок з власників транспортних засобів.
10. Земельний податок.
11. Місцеві податки і збори.
12. Правовий статус і компетенція Податкової адміністрації.
13. Мито і державне мито.
14. Ресурсні платежі в податковій системі України.
15. Відповідальність за порушення податкового законодавства.
16. Загальна характеристика елементів податкового зобов'язання.
17. Загальна характеристика податкових пільг.
18. Принципи податкової системи.
19. Види обов'язкових платежів та їх характерні ознаки.
20. Функції податків.
21. Методи оподаткування.
22. Загальна характеристика системи податкових органів України.
23. Облік платників податків в Україні.
24. Правовий статус податкової міліції в Україні.
25. Загальна характеристика податку на додану вартість.
26. Загальна характеристика акцизного збору.
27. Рентні платежі.
28. Збір за геологорозвідувальні роботи.
29. Збір за спеціальне використання природних ресурсів.
30. Права та обов'язки податкових органів.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Перелік контрольних питань для підготовки до заліку складено відповідно до програми курсу “Оподаткування фізичних та юридичних осіб”. Зазначені питання розраховані на орієнтацію студентів щодо вивчення основних положень оподаткування та норм чинного податкового законодавства України. Програмні питання становитимуть основу формування залікових білетів з курсу “Оподаткування фізичних та юридичних осіб”.

1. Поняття податку.
2. Функції податку.
3. Принципи оподаткування.
4. Поняття і види платника податку.
5. Об'єкт і джерела оподаткування.
6. Ставка податку.
7. Поняття і види податкових пільг.
8. Загальні положення Закону України “Про систему оподаткування”.
9. Загальнодержавні і місцеві податки.
10. Прямі і непрямі податки.
11. Податок з доходів фізичних осіб.
12. Податок на майно.
13. Плата за землю.
14. Податок з власників транспортних засобів.
15. Податок на промисел.
16. Державне мито.
17. Місцеві податки і збори, що сплачуються фізичними особами.
18. Податок на додану вартість.
19. Акцизний збір.
20. Мито.
21. Система оподаткування фізичних осіб.
22. Система оподаткування юридичних осіб.
23. Податок на прибуток.
24. Податок на нерухомість.
25. Місцеві податки і збори, що сплачуються юридичними особами.
26. Поняття податкової політики.

27. Критерії здійснення оптимальної податкової політики.
28. Поняття та елементи податкового механізму.
29. Система податкових органів.
30. Державна податкова адміністрація.
31. Податкова міліція.
32. Роль митних органів у здійсненні оподаткування.
33. Напрями удосконалення податкової системи.
34. Збір з власників собак.
35. Одиниця оподаткування.
36. Податок на будівлі.
37. Розмір оподаткування.
38. Курортний збір.
39. Внески до Пенсійного фонду.
40. Податок з реклами.
41. Комунальний податок.
42. Обов'язки і права платників податків.
43. Фізичні особи як платники податків.
44. Юридичні особи як платники податків.
45. Іноземні юридичні особи як платники податків.
46. Методи оподаткування.
47. Терміни сплати податків і зборів.
48. Поняття податкової звітності.
49. Податкова декларація.
50. Поняття податкового обов'язку.
51. Виникнення, зміна та припинення податкового обов'язку.
52. Виконання податкового обов'язку.
53. Податковий борг.
54. Гарантії забезпечення виконання обов'язку зі сплати податків і зборів.
55. Способи забезпечення виконання обов'язку зі сплати податків і зборів.
56. Податкова вимога.
57. Поняття і зміст податкового контролю.
58. Податкова перевірка в системі фінансового контролю.
59. Відповідальність за порушення податкового законодавства в системі юридичної відповідальності.
60. Підстава відповідальності за порушення податкового законодавства.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Грачева Е. Ю.* Финансовое право России: Учебник для студ. вузов и практ. работников финансовых учреждений. — М.: ТЕИС, 1995.
2. *Гега П., Доля Л.* Основи податкового права. — К.: Знання, 1998.
3. *Гуреев В. И.* Налоговое право. — М.: Экономика, 1995.
4. *Дернберг Ричард Л.* Международное налогообложение: Краткий курс. — М.: ЮНИТИ, 1997.
5. *Жданов А. А.* Финансовое право Российской Федерации. — М., 1995.
6. *Зюнькін А. Г.* Фінансове право. — К.: МАУП, 1999.
7. *Коровин О. В.* Налоговая проверка предприятия. — М.: Стрикс, 1995.
8. *Криницкий И. Е., Кучерявенко Н. П.* Налоговое право. — Харьков: Клисон, 1995.
9. *Кучерявенко Н. П.* Основы налогового права. — Харьков: Эспада, 1996.
10. *Кучерявенко Н. П.* Налоговое право. — Харьков: Консум, 1997.
11. *Налоговая система и налоговая политика.* — Донецк, 1992.
12. *Основы налогового права: Учеб.-метод. пособие.* — М.: Инвест. фонд; Контакт, 1995.
13. *Податкове право: Навч. посіб. / За ред. М. П. Кучерявенка.* — К.: Юрінком Інтер, 2003
14. *Податки в Україні: Зб. діючих законодавчих та відомчих нормативних актів з питань оподаткування.* — К., 1995.
15. *Скворцов Н. Н.* Все о налогах в Украине. — Ч. 1. Как избежать финансовых санкций. Как воспользоваться льготами. — К.: Конкорд, 1995.
16. *Скворцов Н. Н.* Все о налогах в Украине. — Ч. 2. Как избежать налогов. Как изымать налоги. — К., 1995.
17. *Толстопятенко Т. П.* Налоговое право США. — М.: АнкиА, 1996.
18. *Фінансове право (за законодавством України): Навч. посіб. для студ. юрид. вузів / За ред. Л. К. Воронової.* — К.: Вентурі, 1995.
19. *Фінансове право: Курс лекцій / В. А. Предборський, О. О. Качан, А. Г. Зюнькін та ін.* — К.: Правові джерела, 1998.

20. *Фомина О. А.* Источники налогового права зарубежных стран. — М.: Б. И., 1996.
21. *Ференц О.* Особливості оподаткування доходів фізичних осіб // *Право України.* — 2005. — № 4.

Додаткова

22. *Конституція* України від 1996 р.
23. *Закон* України “Про систему оподаткування” // *Уряд. кур’єр.* — 1997. — 20 берез.
24. *Закон* України “Про державну податкову службу в Україні” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1994. — № 15.
25. *Закон* України “Про Єдиний митний тариф” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1992. — № 19.
26. *Закон* України “Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України “Про акцизний збір” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1993. — № 50.
27. *Закон* України “Про податок на додану вартість” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1997. — № 21.
28. *Закон* України “Про оподаткування прибутку підприємств” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1997. — № 27.
29. *Закон* України “Про внесення доповнень до Декрету Кабінету Міністрів України “Про державне мито” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1993. — № 49.
30. *Закон* України “Про внесення змін до Декрету Кабінету Міністрів України “Про порядок обкладання митом предметів, які ввозяться громадянами в Україну” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1993. — № 49.
31. *Закон* України “Про внесення доповнень до Декрету Кабінету Міністрів України “Про порядок обкладання митом предметів, які вивозяться громадянами за митний кордон України” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1994. — № 12.
32. *Закон* України “Про внесення змін та доповнень до Декрету Кабінету Міністрів України “Про державне мито” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1994. — № 28.
33. *Закон* України “Про Державний реєстр фізичних осіб-платників податків та інших обов’язкових платежів” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1995. — № 2.
34. *Декрет* Кабінету Міністрів України “Про податок на промисел” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1993. — № 19.

35. *Закон* України “Про доходи фізичних осіб” від 2004 р.
36. *Декрет* Кабінету Міністрів України “Про акцизний збір” // *Голос України.* — 1993. — 21 трав.
37. *Декрет* Кабінету Міністрів України “Про прибутковий податок з громадян” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1993. — № 10.
38. *Закон* України “Про податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1992. — № 11.
39. *Декрет* Кабінету Міністрів України “Про місцеві податки і збори” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1993. — № 30.
40. *Декрет* Кабінету Міністрів України “Про державне мито” // *Відомості Верховної Ради України.* — 1993. — № 13.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Тематичний план дисципліни “Оподаткування фізичних та юридичних осіб”	4
Зміст дисципліни “Оподаткування фізичних та юридичних осіб”	5
Теми контрольних робіт	8
Питання для самоконтролю	9
Список літератури	11

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *Т. М. Тележенко*
Комп'ютерне верстання *Г. В. Макуха*

Зам. № ВКЦ-4709

Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротаційний трафаретний.
Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*